

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยการพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือเพื่อศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ภัยรับรายจ่ายผ่านระบบบัญชีครัวเรือน รวมทั้งศึกษาปัญหาอุปสรรคของและปัจจัยสู่ความสำเร็จของกระบวนการบันทึกบัญชีครัวเรือนชุมชนตำบลหนองป่าครั่ง เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือนชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ การอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สรุปวิธีการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือเพื่อศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ภัยรับรายจ่ายผ่านระบบบัญชีครัวเรือนชุมชนตำบลหนองป่าครั่ง วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคของและปัจจัยสู่ความสำเร็จของกระบวนการบันทึกบัญชีครัวเรือน และการพัฒนากระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือนชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน วิธีการวิจัยโดยการวิเคราะห์ ข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแทนครัวเรือนจากความสมัครใจ รวมทั้งสิ้น 25 ครัวเรือน ประกอบด้วย ตัวแทนครัวเรือนบ้านบวกครกใหม่ หมู่ 6 และ ตัวแทนครัวเรือนที่เป็นผู้นำชุมชนและตัวแทนองค์กรชุมชน ตัวแทนส่วนราชการในตำบลหนองป่าครั่ง และองค์กรที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกระบวนการจัดการการเงินในครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเชิงบูรณาการการดำเนินงานใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อย และเวทีเสวนาเพื่อระดมความคิดเห็น อีกทั้งการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนด้วยการดูงานชุมชนต้นแบบและการทดลองลงมือปฏิบัติตามหลักวงจร P-D-C-A ได้แก่ การวางแผน การทดลองปฏิบัติ การสรุปผลและวิเคราะห์ประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข และผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาจัดทำเป็นรายงานเชิงวิเคราะห์ที่ครอบคลุมในประเด็นสำคัญ ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) การศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ รายรับรายจ่ายผ่านระบบบัญชีครัวเรือนชุมชนตำบลหนองป่าครั่ง ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน
- 2) การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคของและปัจจัยสู่ความสำเร็จของกระบวนการบันทึกบัญชีครัวเรือนชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน
- 3) การพัฒนากระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือนชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน

5.1.2 สรุปผลการวิจัย

ผลการดำเนินการวิจัยการพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้มุ่งเน้นการจัดการรายจ่ายและเพิ่มรายได้เชิงบูรณาการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยการทำบัญชีครัวเรือน เพื่อวิเคราะห์รายรับ รายจ่ายของแต่ละครัวเรือน หลังจากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคของและปัจจัยสู่ความสำเร็จของกระบวนการบันทึกบัญชีครัวเรือน และนำไปสู่การพัฒนากระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือนชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 วิเคราะห์ สังเคราะห์ รายรับรายจ่ายผ่านระบบบัญชีครัวเรือนชุมชนตำบลหนองป่าครั่ง สรุปผลได้ดังนี้

รายได้ครัวเรือน

ผลการศึกษาลักษณะที่มาของรายได้ครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ประจำจากอาชีพหลัก ได้แก่ การรับจ้าง เงินเกษียณอายุ เงินเดือนจากการรับราชการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ดังนั้นนอกจากรายได้เงินนอกจากอาชีพหลักแล้ว ยังมีรายได้จากเงินช่วยเหลือจากบุตรหลานส่งให้ รายได้ประจำจากเงินช่วยเหลือผู้สูงอายุ รวมทั้งเงินตอบแทนการเป็นสมาชิกสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพเสริม จึงไม่สามารถสร้างรายได้เสริมของครัวเรือน

รายจ่ายครัวเรือน

ผลการศึกษาลักษณะพฤติกรรมด้านรายจ่ายครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างอาศัยในเขตชุมชนเมือง ดังนั้นนอกจากรายจ่ายค่าอาหารแล้วยังมีรายจ่ายหลักที่สำคัญคือรายจ่ายด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า และน้ำประปา เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินครัวเรือนจากการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านเนื่องจากมีรายรับไม่สมดุลกับรายจ่าย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคของและปัจจัยสู่ความสำเร็จของกระบวนการบันทึกบัญชีครัวเรือนชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน

ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยสู่ความสำเร็จของกระบวนการบันทึกบัญชีครัวเรือนชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน โดยใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลโดยใช้กระบวนการ P-D-C-A ได้แก่ การวางแผน (Plan) การบันทึกบัญชีครัวเรือนฉบับทดลองโดยใช้สมุดบันทึกบัญชีครัวเรือนที่จัดทำโดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กำหนดกลุ่มเป้าหมายเพื่อทำการทดลองบันทึกบัญชีครัวเรือน จำนวน 30 คน การปฏิบัติ (Do) กลุ่มเป้าหมายการดำเนินการเพื่อให้การทดลองบันทึกบัญชีครัวเรือน เป็นเวลา 2 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2555 การตรวจสอบ (Check) คณะผู้วิจัยดำเนินการสำรวจติดตามการบันทึกบัญชีครัวเรือนฉบับทดลองโดยใช้วิธีมอบหมายให้คุณจิตตานาถ ปันไหว เป็นบุคคลที่จะเป็นศูนย์กลางในการให้คำแนะนำและคอยกระตุ้นย้ำเตือนกลุ่มเป้าหมาย การตรวจสอบภายหลังสิ้นสุดระยะทดลองบันทึก หลังจากทีกลุ่มเป้าหมายได้ทดลองทำบัญชีครัวเรือนฉบับทดลองเป็นเวลา 2 เดือน ได้จัดประชุมร่วมกันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อสรุป ข้อดีและข้อด้อยของสมุดบันทึกบัญชีครัวเรือนฉบับทดลองเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนในการปรับปรุงแก้ไขและจัดทำสมุดบันทึกบัญชีครัวเรือนฉบับสมบูรณ์ ที่ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติจริง ในขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข (Act)

สรุปผลการวิเคราะห์ ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค ของกระบวนการบันทึกบัญชีครัวเรือนชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน สรุปได้ดังนี้

จุดแข็ง

ชุมชนมีการรวมกลุ่มกัน มีความสามัคคี รักใคร่ปรองดองกัน และมีความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ ชุมชนยอมรับว่าการบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นประโยชน์และสิ่งสำคัญต่อการจัดการการเงินครัวเรือนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จุดอ่อน

ชุมชนไม่มีความสม่ำเสมอ และขาดแรงจูงใจในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ชุมชนไม่มีความเข้าใจในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างถูกต้อง ไม่แยกบัญชีครัวเรือนออกจากบัญชีกิจการหรือธุรกิจ ไม่มีการประมวลผลข้อมูลจากการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนจึงทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากการบันทึกบัญชีครัวเรือนมาวางแผนการเงินในครัวเรือน

โอกาส

เทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง หน่วยงานของรัฐ และสถาบันการศึกษาให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนการบันทึกบัญชีครัวเรือนเพื่อนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการการเงิน

ครัวเรือนเทศบาลตำบลหนองป่าครั่งมีนโยบายและมาตรการรักษาให้เศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตอย่างพอเพียง มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้แบบเศรษฐกิจพอเพียง และจัดทำโครงการเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรชุมชนอย่างยั่งยืน

อุปสรรค

สมุดบันทึกบัญชีที่ได้รับมอบมาจากหน่วยงานบางหน่วยงาน ที่ใช้บันทึกในปัจจุบันมีขนาดไม่เหมาะสม ส่งผลให้ไม่สะดวกในการบันทึก นอกจากนี้สมุดบันทึกบัญชีที่ได้รับมอบมาจากหน่วยงานบางหน่วยงาน มีรูปแบบที่ไม่สะดวก สับสนและยากในการบันทึก ทำให้การบันทึกบัญชีในแต่ละครั้งต้องใช้เวลานาน

ปัจจัยสู่ความสำเร็จของกระบวนการบันทึกบัญชีครัวเรือนชุมชนตำบลหนองป่าครั่ง โดยการใช้กระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนากระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งให้ความรู้และส่งเสริมให้ชุมชนเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ สร้างแรงจูงใจ มีความเข้าใจ การจดบันทึกบัญชีครัวเรือนที่ถูกต้องและให้ความสำคัญกับวิธีการประมวลผลเพื่อนำไปสู่การวางแผนการเงินในครัวเรือน การปรับปรุงสมุดบันทึกบัญชีครัวเรือนที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน โดยใช้การชี้แนะจากบุคคลต้นแบบ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การพัฒนากระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือนชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน

ผลการพัฒนากระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือนชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน จากการวิเคราะห์โดยการจับคู่สภาพแวดล้อมใช้ TOWS Matrix ได้กลยุทธ์ที่นำไปสู่ความสำเร็จของกระบวนการบันทึกบัญชีครัวเรือนของชุมชนหนองป่าครั่ง ได้แก่ SO Strategis , WO Strategis, ST Strategis และ WT Strategis กลยุทธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ได้นำไปสู่การกำหนดกิจกรรมเพื่อดำเนินการพัฒนากระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน 3 กิจกรรม ได้แก่

- 1) กิจกรรมอบรมวิธีการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน และวิธีการประมวลผลเพื่อนำไปสู่การวางแผนการเงินในครัวเรือน
- 2) กิจกรรมออกแบบปรับปรุงสมุดบันทึกบัญชีครัวเรือนที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนผ่านกระบวนการ P-D-C-A

3) กิจกรรมสร้างแรงจูงใจในการบันทึกบัญชีครัวเรือนโดยใช้การชี้แนะจากบุคคลต้นแบบและการทัศนศึกษาดูงาน

ผลจากการดำเนินกิจกรรมการจัดการรายจ่ายและเพิ่มรายได้ 3 กิจกรรม สรุปได้ดังนี้

1) ผลกิจกรรมอบรมวิธีการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน และวิธีการประมวลผลเพื่อนำไปสู่การวางแผนการเงินในครัวเรือน ผลการดำเนินกิจกรรมการอบรมวิธีการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน และวิธีการประมวลผลเพื่อนำไปสู่การวางแผนการเงินในครัวเรือน โดยการใช้วิธีบรรยายและการฝึกปฏิบัติ ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจในวิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างถูกต้อง คือ ต้องทำการแยกการบันทึกบัญชีครัวเรือนออกจากการบันทึกบัญชีกิจการ ต้องทำการจัดสรรรายการรับและรายการจ่ายครัวเรือนที่ร่วมกับกิจการ ต้องทำการประมวลผลรายรับและรายจ่ายเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปสู่การปรับปรุงพฤติกรรมกรรับจ่ายในครัวเรือน รวมทั้งการแสวงหาวิธีการที่เหมาะสมเฉพาะตัวเพื่อให้สามารถบันทึกรายการรับจ่ายประจำวันได้อย่างครบถ้วน เช่น การพกสมุดจดเล่มเล็กและทำการลงบันทึกรายการรับจ่ายทันที การเก็บใบเสร็จที่ได้รับจากร้านค้าและรวบรวมเพื่อทำการบันทึกลงในสมุดภายหลัง การจดบันทึกรายการรับจ่ายลงกระดานไวท์บอร์ดและรวบรวมเพื่อทำการบันทึกลงในสมุดภายหลัง

2) ผลกิจกรรมออกแบบปรับปรุงสมุดบันทึกบัญชีครัวเรือนที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนผ่านกระบวนการ P-D-C-A ได้สมุดบันทึกบัญชีครัวเรือนที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนหนองป่าครั่ง ด้วยการออกแบบจัดทำสมุดบันทึกบัญชีครัวเรือนแบบรายเดือน โดยระบุรายรับประจำในหน้าแรก และรายจ่ายให้บันทึกในแต่ละวันอยู่ในหน้าคู่ โดยทำการระบุรายจ่ายที่เป็นรายจ่ายประจำ แบ่งเป็น 7 หมวด ซึ่งผู้บันทึกจะสามารถลงบันทึกเฉพาะตัวเลขเพื่อง่ายต่อการบันทึกและเห็นภาพสรุปรายการรับ-จ่ายเป็นรายสัปดาห์ และภาพรวมรายเดือนโดยยึดหลักการสำคัญในการออกแบบสมุดบันทึกบัญชีครัวเรือน ได้แก่ ง่ายและสะดวกต่อการบันทึกบัญชี จัดรูปแบบของสมุดบันทึกฯ ให้สามารถบันทึกรายการรับจ่ายเป็นหมวดหมู่ เพื่อง่ายต่อการนำข้อมูลมาจัดกลุ่ม ประมวลผล และนำไปสู่การวางแผนการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ และเสียค่าใช้จ่ายในการจัดทำน้อย

3) กิจกรรมสร้างแรงจูงใจในการบันทึกบัญชีครัวเรือนโดยใช้การชี้แนะจากบุคคลต้นแบบและการทัศนศึกษาดูงาน ที่ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาที่ดินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนโพธิ์ทองเจริญ ตำบลเชิงคอก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ บุคคลต้นแบบ คือ คุณเจริญ ยกคำจู หมอดินอาสาดีเด่นสถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ประจำปี 2550 กรรมการหมู่บ้านและประธานกลุ่มเกษตรอินทรีย์ 100 % ได้ให้ข้อคิดเพื่อนำไปสู่การสร้างแรงจูงใจในการการบันทึกบัญชีครัวเรือน คือ การจดบันทึกบัญชีจะทำให้เกิดการสร้างวินัย เมื่อนำข้อมูลมาศึกษาย้อนหลังจะ

ทำให้เราเห็นภาพรวมและได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากมายในการปรับปรุงการทำงาน ทำให้สามารถการค้นพบประเด็นเฉพาะที่สามารถนำไปแก้ปัญหาเฉพาะของพื้นที่ได้

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนากระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ นำมาอภิปรายผล ดังนี้

การศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ราชรับรายจ่ายผ่านระบบบัญชีครัวเรือนชุมชนตำบลหนองป่าครั่งภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน พบปัญหาอุปสรรคด้านรายได้และรายจ่ายของชุมชน โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างยังไม่มีความเข้าใจพฤติกรรมการจ่ายของครัวเรือนอย่างแท้จริง เนื่องจากไม่ให้ความสำคัญในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างละเอียด ส่งผลให้ไม่สามารถนำไปสู่การวางแผนการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ถึงแม้ว่าส่วนใหญ่จะมีรายได้ค่อนข้างแน่นอนจากอาชีพหลักจากการรับจ้าง เงินบำนาญ เงินที่บุตรส่งมาให้รายเดือน และจากเงินช่วยเหลือจากรัฐ แต่หากพิจารณาแล้วจะเห็นว่ารายได้ในปัจจุบันยังไม่เพียงพอต่อรายจ่าย และที่สำคัญคือส่วนต่างติดลบมีแนวโน้มสูงขึ้นเนื่องมาจากการที่มีรายได้อ่อนช้อยกว่าค่าใช้จ่ายและค่าครองชีพมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากที่ชุมชนหนองป่าครั่งเป็นชุมชนเมืองที่ต้องรับผลกระทบเต็มที่อยู่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งอาจจะเป็นปัญหาต่อไปในอนาคตที่ต้องจ่ายอมตอยู่ในสภาวะการเป็นหนี้้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นหนี้ในระบบเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุจึงขาดคุณสมบัติในการก่อหนี้ในระบบ ดังนั้นการน้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตจึงนับเป็นการช่วยปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและลดทอนความรุนแรงของปัญหาในอนาคต สอดคล้องกับ อภิษฐ์ พันธเสน ผู้อำนวยการสถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม กล่าวถึงแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็น "ข้อเสนอในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามแนวทางของพุทธธรรมอย่างแท้จริง" ทั้งนี้เนื่องจากในพระราชดำรัสหนึ่ง ได้ให้คำอธิบายถึง เศรษฐกิจพอเพียง ว่า "คือความพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภมาก และต้องไม่เบียดเบียนผู้อื่น" ระบบเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นให้บุคคลสามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน และใช้จ่ายเงินให้ได้มาอย่างพอเพียงและประหยัด ตามกำลังของเงินของบุคคลนั้น โดยปราศจากการกู้หนี้ยืมสิน และถ้ามีเงินเหลือ ก็แบ่งเก็บออมไว้บางส่วน ช่วยเหลือผู้อื่นบางส่วน และอาจจะใช้จ่ายมาเพื่อปัจจัยเสริมอีกบางส่วน สาเหตุที่แนวทางการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ได้ถูกกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในขณะนี้ เพราะสภาพการดำรงชีวิตของสังคมทุนนิยมในปัจจุบันได้ถูกปลูกฝัง สร้าง หรือกระตุ้น ให้เกิดการ

ใช้จ่ายอย่างเกินตัว ในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเกินกว่าปัจจัยในการดำรงชีวิต เช่น การบริโภคเกินตัว ความบันเทิงหลากหลายรูปแบบ ความสวยความงาม การแต่งตัวตามแฟชั่น การพนันหรือเสี่ยงโชค เป็นต้น จนทำให้ไม่มีเงินเพียงพอเพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านั้น ส่งผลให้เกิดการกู้หนี้ยืมสิน เกิดเป็นวัฏจักรที่บุคคลหนึ่งไม่สามารถหลุดออกมาได้ ถ้าไม่เปลี่ยนแนวทางในการดำรงชีวิต (ที่มา : <http://th.wikipedia.org/> เข้าถึงข้อมูลวันที่ 12 พฤษภาคม 2554) และแนวทางการป้องกันปัญหาดังกล่าวชุมชนจำเป็นต้องมีการจัดการเงินส่วนบุคคล ซึ่งการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนจะเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญที่จะทำให้การจัดการการเงินส่วนบุคคลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ฉัตรมณี กลางสวัสดิ์ (ฉัตรมณี กลางสวัสดิ์ : 2552 หน้า 84-94) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการเงินของประชาชนที่จัดทำบัญชีครัวเรือนกรณีศึกษาในเขตพื้นที่ ต. อ่างทอง อ. เมือง จ. กำแพงเพชร พบว่ากลุ่มตัวอย่าง การจัดทำบัญชีครัวเรือนทำให้ประชาชนเข้าใจตระหนักในเรื่องการจัดการระบบการเงินในระดับครอบครัวให้เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สุคนธ์ เหลืองอิงคะสุต (สุคนธ์ เหลืองอิงคะสุต : 2551 หน้า 71-75) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริกับการบันทึกบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลหนองไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่าประชาชนเห็นด้วยกับการบันทึกบัญชีครัวเรือนช่วยในการบริหารจัดการครอบครัว ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ช่วยในการวางแผนชีวิต ฐานะดีขึ้น รายจ่ายลด ไม่ยุ่งยาก ไม่เสียเวลา ช่วยให้ครัวเรือนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ส่วนในด้านการเพิ่มรายได้นั้นก็มีความสัมพันธ์กับการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ สุพรรณิ ต้อนรับ (สุพรรณิ ต้อนรับ : 2551 หน้า 42-45) ทำการศึกษาเรื่องการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า จากการศึกษาทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนพบว่า เกษตรกรมีทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการทำบัญชีครัวเรือนมีความจำเป็น เพราะทำให้มีเงินออมมากขึ้นเมื่อทำการบันทึกรายรับรายจ่ายต่าง ๆ จะทำให้ทราบถึงสถานะการเงินของครอบครัวว่ามีความสมดุลกันหรือไม่และเมื่อมีรายได้มากแต่รายจ่ายน้อยก็จะทำให้เหลือเงินอีกส่วนหนึ่งที่จะเก็บไว้เป็นเงินออมของครัวเรือนต่อไป และสอดคล้องกับ สุภโชค ก้าวทอง และ สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล (สุภโชค ก้าวทอง และ สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล: 2552 หน้า 21-1 ถึง 21-8) ได้ทำการศึกษา การประเมินผลการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรในเขตตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา โดยพบว่าเกษตรกรที่จดบันทึกบัญชีครัวเรือนจำนวน 30 ราย นั้น หลังการจดบันทึกส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายลดลง มีหนี้สินลดลง และมีเงินออมเพิ่มขึ้น นำข้อมูลที่จดบันทึกมาบริหารจัดการในการควบคุมพฤติกรรมค่าใช้จ่ายและมีการถ่ายทอดการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้บุคคลอื่น

นอกจากนั้นการที่ตำบลหนองป่าครั่งตั้งอยู่ท่ามกลางสังคมเมือง ส่งผลให้ชุมชนดำเนินชีวิตตามวิถีคนเมืองที่ต้องการความสะดวกสบาย จะเห็นจากการมีค่าใช้จ่ายหลักใกล้เคียงกับค่าอาหารคือ รายจ่ายด้านสาธารณูปโภค ได้แก่ ค่าไฟฟ้า น้ำประปา ค่าโทรศัพท์ เป็นต้น จึงส่งผลต่อการลดความสำคัญในการออม ทำให้ระบบการจัดการเงินในครัวเรือนอ่อนแอ และครอบครัวขาดความมั่นคง ซึ่งเมื่อภาคครัวเรือนอ่อนแอย่อมส่งผลเป็นลูกโซ่ไปยังระดับชุมชน และสังคมโดยรวมในที่สุด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีความห่วงใยปัญหาของประชาชน จึงทรงมีพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ประชาชนทุกระดับใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตอย่างมั่นคง สอดคล้องกับสุเมธ ตันติเวชกุล (2551 : 1-6) ได้กล่าวว่าเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับสังคมทุกระดับ ได้แก่ ระดับบุคคล/ครอบครัว เศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคล/ครอบครัวนั้นคือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน กำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะตามอัตภาพและที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพไม่มีพันธนาการอยู่กับสิ่งใด ระดับชุมชน ประกอบด้วย บุคคล/ครอบครัว ที่มีความพอเพียงแล้วรวมกลุ่มทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมโดยอาศัยภูมิปัญญาและความสามารถของบุคคลและชุมชน ซึ่งในการดำเนินงานของชุมชนให้ประสบผลสำเร็จได้ จะต้องมีความสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ดำเนินงานด้วยความโปร่งใส ตรงไปตรงมาตรวจสอบได้ ดำเนินงานด้วยความพอประมาณอย่างมีเหตุผล ไม่สนับสนุนการลงทุนจนเกินตัว ดำเนินงานอย่างรอบคอบ มีสติ ปัญญา อีกทั้งต้องมีความรอบรู้ที่เหมาะสม เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานของชุมชนให้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง และนำมาสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากทั้งภายในและภายนอก และมีการพัฒนาไปสู่เครือข่ายระหว่างชุมชนต่าง ๆ ระดับรัฐหรือระดับประเทศ ประกอบด้วย สังคมต่าง ๆ ที่เข้มแข็งร่วมมือกันพัฒนาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงวางรากฐานของประเทศให้มีความพอเพียงและพร้อมก่อนจึงค่อย ๆ ดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เจริญขึ้นเป็นลำดับ ๆ

การกำหนดกิจกรรมการดำเนินการบันทึกบัญชีครัวเรือน เพื่อสร้างความตระหนักและการยอมรับของครัวเรือนถึงประโยชน์จากการบันทึกบัญชีครัวเรือน ซึ่งจะแสดงพฤติกรรมในการใช้จ่ายในครัวเรือน ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้าใจและรู้จักตนเองจากการบันทึกบัญชีครัวเรือน ทำให้สามารถวางแผนการเงินในครัวเรือนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับไท่ทอง สิงห์รา (2551 : 51) ได้กล่าวถึงการทำบัญชีครัวเรือน มิได้หมายถึง การทำบัญชีหรือบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันเท่านั้น แต่อาจหมายถึงการบันทึกข้อมูลด้านอื่น ๆ ในชีวิต ในครอบครัวของเรา เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รพีพร คำชุ่ม (2550 : 94-95) รพีพร คำชุ่ม (2550 : 94-95) ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน : กรณีศึกษาเกษตรกรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน

พบว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนแสดงให้เห็นถึงรายรับ-รายจ่ายของครอบครัวแต่ละเดือนว่าเพิ่มหรือลดได้มากน้อยเพียงใด ทำให้ฐานะทางการเงินของครอบครัวเพียงพอต่อรายรับ-รายจ่ายในชีวิตประจำวัน เกิดการวางแผนเพาะปลูกผลิตผลทางการเกษตรว่าสินค้าเกษตรชนิดใดสามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวมากที่สุด เพื่อเปรียบเทียบกับการลงทุนในแต่ละปี โดยเฉพาะการกู้ยืมเงินจากทาง ธ.ก.ส. และสามารถส่งคืนตามกำหนด เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบในการเพาะปลูกผลิตผลทางการเกษตรในฤดูกาลต่อไป เกษตรกรสามารถประเมินผลการลงทุนในแต่ละฤดูกาลว่าผลผลิตทางการเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร ทำให้เกิดการวางแผนการใช้เงินอย่างมีวินัยและเป็นระบบ โดยเกษตรกรสามารถจัดทำบัญชีของผลผลิตจากเนื้อที่เพาะปลูก(ไร่) จำนวนต้นทุนของผลผลิต/ไร่ จำนวนปุ๋ย/ไร่ ควบคู่ไปกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน และปัญหาที่พบในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากที่สุด คือไม่ได้บันทึกอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีเวลา และไม่สามารถจดจำรายการรับจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละวันได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรมณี กลางสวัสดิ์ (2552 : 89-90) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการเงินของประชาชนที่จัดทำบัญชีครัวเรือนกรณีศึกษาในเขตพื้นที่ ต.อ่างทอง อ.เมือง จ.กำแพงเพชร พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 77.8 ที่เงินออมภายหลังจากได้จดบันทึกรายรับ-รายจ่าย และพบว่าพฤติกรรมการออมหลังการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีการเปลี่ยนแปลง มีการออมเพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับ นภาพร ลิขิตวงศ์จร (2550 : 90) การทำบัญชีครัวเรือน ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อแนวทางการปฏิบัติสู่ความพอเพียง ผู้ปฏิบัติจะต้องรู้จักประมาณตนเอง มีการวางแผนการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ มีสติในการดำเนินชีวิต ซึ่งการวางแผนที่ดีนั้นจำเป็นจะต้องมีการจดบันทึกข้อมูลที่นำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาหาวิธีการเพิ่มรายรับ และลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เพื่อให้เกิดความพอดี

อย่างไรก็ตามเมื่อทำการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างตำบลหนองป่าครั่ง พบปัญหาว่าชุมชนไม่มีความสม่ำเสมอในการบันทึกและการบันทึกรายการรับจ่ายไม่ครบถ้วน ไม่ให้ความสำคัญกับการประมวลผล จึงขาดแรงจูงใจเกิดความท้อแท้ไม่เห็นประโยชน์ของการบันทึกบัญชีครัวเรือน อีกทั้งผู้สูงอายุบางคนต้องใช้เวลามากในการจดบันทึกเนื่องจากความไม่ชำนาญในการเขียน จึงทำให้เกิดความเบื่อหน่าย และกรณีครัวเรือนบางครัวเรือนที่มีการทำธุรกิจของส่วนตัวนั้นทำการบันทึกรายการบัญชีไม่ถูกต้องโดยไม่ทำการแยกบัญชีครัวเรือนจากบัญชีธุรกิจและไม่มีการสรุปยอด ดังนั้นชุมชนจึงไม่สามารถใช้ประโยชน์ของการบันทึกบัญชีครัวเรือนในการวางแผนทางการเงินได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรี กิม่วงนสง (มยุรี กิม่วงนสง : 2551 หน้า 57-61) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ทำการบันทึกบัญชีไม่ถูกต้องเนื่องจากได้รับการฝึกอบรมไม่เพียงพอ นอกจากนั้นยัง

ดำเนินการจัดบันทึกรายการรับจ่ายไม่ครบทุกรายการและไม่มีการสรุปยอดเงินรวมของจำนวนเงิน และหลังจากการบันทึกบัญชีเกษตรกรไม่ได้มีการทบทวนรายการรับจ่าย นอกจากนั้นพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีคือ การจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี การสาธิตการลงบัญชี การตรวจสอบติดตามการลงบัญชีอย่างต่อเนื่อง และเพื่อแก้ไขปัญหของกรบันทึกบัญชีครัวเรือนของชาวบ้านตำบลหนองป่าครั่ง จึงทำการอบรมความรู้เรื่องกรบันทึกบัญชีอย่างถูกต้องรวมทั้งการออกแบบสมุดบันทึกบัญชีครัวเรือนที่มีความเหมาะสมกับบริบทของชุมชนภายใต้การมีส่วนร่วม จึงเป็นการส่งเสริมให้การบันทึกบัญชีครัวเรือนประสบความสำเร็จมากขึ้นและก่อให้เกิดการสนับสนุนให้ชุมชนหนองป่าครั่งมีการจัดการการเงินครัวเรือนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนต้องทำงานเชิงบูรณาการโดยไม่แยกส่วนกัน เพื่อให้การพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่างครบวงจรและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน โดยเริ่มตั้งแต่การสร้างควมตระหนักและความเข้าใจให้แก่ชุมชนถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน อย่างเป็นรูปธรรม เริ่มตั้งแต่การทำบัญชีครัวเรือน การนำข้อมูลจากการลงบันทึกบัญชีครัวเรือนไปสู่การกำหนดกิจกรรมลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ อย่างต่อเนื่องและจริงจัง โดยยึดหลักการทำงานแบบมีส่วนร่วม และใช้ทุนทางทรัพยากร ทุนทางภูมิปัญญา รวมทั้งทุนทางสังคมภายในชุมชนมาสร้างมูลค่าเพิ่ม

2. เสริมสร้างระบบการจัดการการเงินในครัวเรือนที่มีสภาพครัวเรือนที่แตกต่างกัน ควรเริ่มจากการให้ครัวเรือนควรรู้จักการวิเคราะห์พฤติกรรมการเงินในครัวเรือนที่ได้จากการจดบันทึกรายรับรายจ่าย เพื่อทำให้ทราบจุดอ่อนและจุดแข็งทางการเงินที่เป็นลักษณะเฉพาะครัวเรือน จากนั้นจึงจะนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายทางการเงินด้วยตนเอง และการจัดกิจกรรมการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ที่สอดคล้องตามสภาพจุดอ่อนและจุดแข็งทางการเงินของครัวเรือน ซึ่งจะทำการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้บรรลุตามเป้าหมายทางการเงินของแต่ละครัวเรือน

3. ความสำเร็จในการจัดทำบัญชีครัวเรือนจะต้องได้รับการกระตุ้นในหลากหลายรูปแบบอย่างต่อเนื่อง จากบุคคลต้นแบบ ผู้นำชุมชน และหน่วยงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน เช่นอาจนำกรบันทึกบัญชีครัวเรือนไปเป็นเงื่อนไขในการได้รับสิทธิต่าง ๆ เป็นต้น

4. การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บันทึกจะต้องมีวินัยในการบันทึกรายการรับจ่ายทุกวัน นอกจากนั้นยังต้องประมวลผลข้อมูลจากการจดบันทึกบัญชีมาตั้งเป้าหมายในการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ในรอบต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การพัฒนาความเข้มแข็งของการรวมกลุ่มอาชีพจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มศักยภาพในการเพิ่มรายได้ได้อย่างยั่งยืน
- 2) ศึกษารูปแบบการจัดการรายจ่ายและเพิ่มรายได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามวิถีชีวิตในสังคมเมือง โดยการขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมพื้นที่ศึกษา หาดัดส่วนแต่ละหมู่บ้าน และกระจายช่วงอายุเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริง
- 3) เพิ่มกิจกรรมที่มุ่งเน้นการสร้างตระหนักรู้และชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน

บรรณานุกรม

- ฉัตรมณี กลางสวัสดิ์. 2552. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการเงินของประชาชนที่จัดทำบัญชีครัวเรือนกรณีศึกษาในเขตพื้นที่ ต.อ่างทอง อ.เมือง จ.กำแพงเพชร, วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://tdc.thailis.or.th> (วันที่ค้นข้อมูล : 22 พฤษภาคม 2554)
- ชนิกานต์ เขียรสูตร . (2551). วงจร P-D-C-A คือ อะไร.[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://eduserv.ku.ac.th/km/index.php?option=com_content&task=view&id=137&Itemid=68 (วันที่ค้นข้อมูล : 23 มิถุนายน 2552)
- ไต้ทอง สิงห์รา. 2551. อบรมนักเรียนทำบัญชีครัวเรือน. โรงเรียนชุมชนบ้านหนองบัวระเหว. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.thai_school.net/view_activities.php?ID=42103 (วันที่ค้นข้อมูล : 23 มิถุนายน 2552).
- นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร (2550, กรกฎาคม.-ตุลาคม). บัญชีครัวเรือน : เครื่องมือสู่เศรษฐกิจพอเพียง. วารสารศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ปีที่ 15 (ฉบับที่ 3), หน้า 25-29.
- ปราณี เนรมิตรและคณะ. 2550. การศึกษาอิทธิพลของสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนเกษตรกรในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://tdc.thailis.or.th> (วันที่ค้นข้อมูล : 12 พฤษภาคม 2554)
- พัคตร์ผอง วัฒนสินธุ์ และ พศุ เฉชะรินทร์. (2542). การจัดการเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรณี บุญประกอบ และคณะ. (2548). การวิจัยแบบมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาคลังปัญญาของเยาวชนไทย. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มยุรี กิม่วงสง. 2551. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์, มหาวิทยาลัยแม่โจ้. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://tdc.thailis.or.th> (วันที่ค้นข้อมูล : 22 พฤษภาคม 2554)
- รพีพร คำชุ่ม. (2550). ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน : กรณีศึกษาเกษตรกรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน. การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศิรินุช อินละคร. 2548. การเงินส่วนบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศุภโชค แก้วทอง และ สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล. 2552. การประเมินผลการจัดบันทึกบัญชี
ครัวเรือนเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรในเขตตำบลโย อำเภอมือง จังหวัดยะลา.
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. ใน เอกสารประกอบการประชุม "การนำเสนอผลงานวิจัย
สหสาขาวิชา ม.อ.วิชาการ" บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม
2552 ณ ศูนย์ประชุมนานาชาติฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี หน้า 21-1 ถึง 21-8)
[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก

http://www.grad.psu.ac.th/th/news_research/research_proceedings2009.php?list=21

(วันที่ค้นข้อมูล : 12 พฤษภาคม 2554)

สุคนธ์ เหลืองอิงคะสุต. 2551. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ตามแนวพระราชดำริกับการบันทึกบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลหนอง
ไผ่ อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://tdc.thailis.or.th>
(วันที่ค้นข้อมูล : 22 พฤษภาคม 2554)

สุพรรณิ ต้อนรับ. 2551. การทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://tdc.thailis.or.th>
(วันที่ค้นข้อมูล : 22 พฤษภาคม 2554)

สุเมธ ตันติเวชกุล. (2551,มิถุนายน-กันยายน).เศรษฐกิจพอเพียง. วารสารศึกษาศาสตร์. 19(3) :
หน้า 5 .

<http://th.wikipedia.org/> เข้าถึงข้อมูลวันที่ 12 พฤษภาคม 2554

www.khorat.doe.go.th/ เข้าถึงข้อมูลวันที่ 12 พฤษภาคม 2554

http://www.nongpakhrang.go.th/index.php?_mod=datadetail เข้าถึงข้อมูลวันที่ 19 พฤษภาคม
2554

www.moac-info.net/modules/links/.../11_p2_501_รู้จักทำบัญชี.doc เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 สิงหาคม
2554

ภาคผนวก

บริบทชุมชนเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อ. เมือง จ. เชียงใหม่

บริบทชุมชน

ตำบลหนองป่าครั่ง อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ ไปทางทิศตะวันออก ประมาณ 1 กิโลเมตร เนื้อที่ ตำบลหนองป่าครั่ง มีพื้นที่ทั้งหมด 2.9483 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,842.68 ไร่ มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านแม่ควา	ตำบลสันพระเนตร	อำเภอสันทราย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านมอญ	ตำบลสันกลาง	อำเภอสันกำแพง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลท่าศาลา	อำเภอเมืองเชียงใหม่	
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	เขตเทศบาลนครเชียงใหม่	(ตำบลหนองประทีป)	

ภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลหนองป่าครั่ง เป็นพื้นที่ราบใช้สำหรับเป็นที่อยู่อาศัย และการพาณิชย์ บางพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ทำให้เกิดน้ำท่วมขัง

ภูมิอากาศ

ตำบลหนองป่าครั่ง มีลักษณะอากาศแบบมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันตกเฉียงเหนือ

นายยอดมิ่ง จันตะรังยี	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1	บ้านหนองอินทร์
นายบุญเป็ง เอกพันธ์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2	บ้านบวกรกน้อย
นายแก้ว โสภา	กำนันตำบล/ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3	บ้านบวกรกน้อย
นายสิงห์คำ ธรรมปัญญา	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4	บ้านหนองป่าครั่ง
นายกฤษฏา จายะศักดิ์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5	บ้านแม่ควา
นายธนากร โพธิ์งาม	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6	บ้านบวกรกใหม่
นายสุชาติ บุญเรือง	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7	บ้านบวกรกน้อยริมควา

ประชากร

(ข้อมูล : จากสำนักงานทะเบียนอำเภอเมืองเชียงใหม่ ณ วันที่ 30 กันยายน 2550)

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	หลังคา เรือน	ประชากร		รวม
			ชาย	หญิง	
1.	บ้านหนองอิน	963	563	609	1,172
2.	บ้านบวกครกน้อย	570	552	623	1,175
3.	บ้านบวกครกน้อย	581	620	719	1,339
4.	บ้านหนองป่าครั่ง	434	267	296	563
5.	บ้านแม่ควาเหนือ	365	216	248	464
6.	บ้านบวกครกใหม่	430	507	591	1,098
7.	บ้านบวกครกน้อยริมควา	308	389	471	860
รวม		3,654	3,114	3,557	6,671

การใช้สิทธิเลือกตั้ง

(การเลือกตั้งนายกเทศมนตรี วันอาทิตย์ที่ 17 ธันวาคม 2549)

ชื่อองค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น	จำนวน ผู้มี สิทธิ เลือกตั้ง	การใช้สิทธิเลือกตั้ง					
		ผู้มาใช้สิทธิ		บัตรเสีย		บัตรไม่ประสงค์ ลงคะแนน	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เทศบาลตำบล หนองป่าครั่ง	4,863	3,115	64.06	98	3.15	149	4.78

การใช้สิทธิเลือกตั้งตามเขตเลือกตั้ง

ชื่อองค์กร ปกครอง ส่วน ท้องถิ่น	เขต เลือกตั้ง ที่	จำนวนผู้มี สิทธิ เลือกตั้ง	การใช้สิทธิเลือกตั้ง					
			ผู้มาใช้สิทธิ		บัตรเสีย		บัตรไม่ ประสงค์ ลงคะแนน	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เทศบาล ตำบล หนองป่า ครั่ง	1	2,410	1,448	60.08	38	2.62	59	4.07
	2	2,453	1,667	67.98	79	4.74	105	6.30
รวม		4,863	3,115	64.06	117	3.76	164	5.26

สภาพทางสังคม

การประกอบอาชีพ (ข้อมูลจาก: สنج.สถิติ จ.เชียงใหม่ ปี 2547)

รับจ้าง	ร้อยละ 48.84	ค้าขาย	ร้อยละ 15.42
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	ร้อยละ 15.07	อื่น ๆ	ร้อยละ 22.67

รายได้

ลำดับของตำบล	หมู่บ้าน	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี (บาท)	
		ปี 49	ปี 50
1	หมู่ที่ 1 นองอิน	39,792.00	48,638.00
2	หมู่ที่ 4 นองป่าครึ่ง	39,923.00	61,605.00
3	หมู่ที่ 3 บวกรกน้อย	42,400.00	45,175.00
4	หมู่ที่ 2 บวกรกน้อย	42,654.00	46,964.00
5	หมู่ที่ 6 บวกรกใหม่	56,746.00	58,819.00
6	หมู่ที่ 7 บวกรกน้อยริมควา	64,672.00	56,787.00
7	หมู่ที่ 5 แม่ควา	71,399.00	74,289.00
เฉลี่ยรายได้ต่อคนต่อปีของคนในพื้นที่		49,058.00	56,040.00

หมายเหตุ

รายได้เฉลี่ยต่อคนในพื้นที่หนึ่ง ๆ เป็นรายได้รวมของทุกครัวเรือนในพื้นที่หารด้วยจำนวนคนทั้งหมดในพื้นที่ (ข้อมูล:จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ปี 2548-2549)

สถานประกอบการ

- โรงแรม	3 แห่ง	- สถานีบริการเชื้อเพลิง	3 แห่ง
- ศูนย์การค้า/ห้างสรรพสินค้า	3 แห่ง	- ธนาคาร/สาขาย่อย	3 แห่ง
- โรงงาน	3 แห่ง	- ร้านค้า	107 แห่ง

ศาสนสถาน

- วัดบวกรกน้อย (โทร.0-5385-0034,0-5324-7803)

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

หน่วยงาน	บุคลากร				รวม
	ตำรวจ	อปพร.	จนท. ป้องกันฯ	พนักงาน ดับเพลิง	
สถานีตำรวจ ชุมชน	11	-	-	-	11
ชมรม อปพร. ต. หนองป่าครั่ง	-	80	-	-	80
งานป้องกัน เทศบาลหนองป่า ครั่ง	-	-	1	3	4
รวม	11	80	1	3	95

- รถบรรทุกน้ำเอนกประสงค์ 6,000 ลิตร 1 คัน

- รถบรรทุกน้ำเอนกประสงค์ 3,000 ลิตร 1 คัน

- ถังดับเพลิงประจำหมู่บ้าน 110 ถัง

สถานพยาบาลและบุคลากรทางสาธารณสุข

สถานพยาบาล	บุคลากรทางสาธารณสุข							รวม
	แพทย์	สัตว แพทย์	พยาบาล/ พยาบาล	นัก บริหารงาน สาธารณสุข	จนท.ปริ หารงาน สาธารณสุข	นักวิชาการ สาธารณสุข	จพง. ส่งเสริม สุขภาพ	
กอง สาธารณสุข ทต.หนองป่า ครั่ง	-	-	1	1	-	-	1	3
สถานีอนามัย ประจำตำบล	-	-	-	-	1	1	-	2

สถานพยาบาล	บุคลากรทางสาธารณสุข							รวม
	แพทย์	สัตวแพทย์	พยาบาล/พยาบาล	นักบริหารงานสาธารณสุข	จนท.บริหารงานสาธารณสุข	นักวิชาการสาธารณสุข	จพง.ส่งเสริมสุขภาพ	
ศูนย์สุขภาพชุมชน ต.หนองป่าครั่ง	1	-	2	-	-	-	-	3
โรงพยาบาลเชียงใหม่รักษ์สัตว์	-	7	-	-	-	-	-	7
รวม	1	7	3	1	1	1	1	12

สถานบันการศึกษา

สถานศึกษา	จำนวนนักเรียน				จำนวนนักเรียนรวม	จำนวนครู/อาจารย์	อัตราส่วนครู/นักเรียน
	ก่อนประถม	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย			
นิมโนลเนิสเซอร์รี่	47	-	-	-	47	3	1:16
รร.อนุบาลดวงแก้ว	125	-	-	-	125	10	1:13
รร.อนุบาลหนองป่าครั่ง	120	-	-	-	120	8	1:15
รร.ชุมชนบ้านบวกรกน้อย	11	258	106	-	364	16	1:23
รร.วชิรวิทย์	-	-	991	893	1,887	83	1:23
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบล	-	-	23	50	73	1	1:73

(ข้อมูล: ปีการศึกษา 2549)

ที่ตั้ง

เทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง เลขที่ 15 ม. 3 ต.หนองป่าครั่ง อ.เมืองเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่
 50000 โทรศัพท์ 0-5385-0421, 0-5385-1645, 0-5385-1647-8, 0-5385-1648, 0-5311-7675
 โทรสาร 0-5385-1646

สำนักปลัดเทศบาล	กองคลัง
หัวหน้าสำนักปลัด ต่อ 107	ผอ.กองคลัง ต่อ 112
งานธุรการ ต่อ 118	งานการเงินและบัญชี ต่อ 114
งานกฎหมายและคดี ต่อ 106	งานพัฒนาและจัดเก็บรายได้ ต่อ 122
งานวิเคราะห์นโยบายและแผน ต่อ 124	งานทะเบียนทรัพย์สินและพัสดุ ต่อ 111
งานบรรเทาสาธารณภัย ต่อ 128	
กองสวัสดิการและสังคม ต่อ 117	กองการศึกษา ต่อ 132
กองช่าง ต่อ 110,113	กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ต่อ 115
ผอ.กองช่าง ต่อ 120	ผอ.กองสาธารณสุขฯ ต่อ 108
งานประปา ต่อ 121	
งานสุขาภิบาล ต่อ 116	

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณนุช ชัยปิ่นชนะ

(ภาษาอังกฤษ) Asst. Prof. Punnuch Chaipinchana

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ

หน่วยงานและที่อยู่ติดต่อ

สำนักงานคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ 50000

โทรศัพท์ที่ติดต่อสะดวก 053-241255 ต่อ 406 และ 085-0331123

วุฒิการศึกษา บริหารธุรกิจบัณฑิต(การจัดการ)

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (MBA)

สาขาวิชาที่ชำนาญเป็นพิเศษ

การจัดการ (Management)

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

ปีงบประมาณ	ชื่อโครงการวิจัย	ลักษณะการเข้าร่วมโครงการ		งบประมาณที่ได้รับ	ระยะเวลาที่ใช้ในการทำวิจัย
		หัวหน้าโครงการ	ผู้ร่วมวิจัย		
2546	โครงการวิจัยการสำรวจการใช้ดัชนีวัดผลสำเร็จองค์การ กรณีศึกษาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่	/		มหาวิทยาลัยพายัพ 50,000	1 ปี
2548	โครงการการจัดทำแผนที่เครือข่ายวิสาหกิจ (Cluster Mapping) ภาคเหนือตอนบน		/	สถาบันคีนันแห่งเอเชีย 400,000	3 เดือน

ปีงบประมาณ	ชื่อโครงการวิจัย	ลักษณะการเข้าร่วมโครงการ		งบประมาณที่ได้รับ	ระยะเวลาที่ใช้ในการทำวิจัย
		หัวหน้าโครงการ	ผู้ร่วมวิจัย		
2549	การพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบและความหลากหลายของผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านสันกว้าน อ.เมือง จ.พะเยา		/	สกอ 100,000	1 ปี
2549	กลยุทธ์การตลาดและปัญหาการตลาดของกลุ่มทอผ้ากะเหรี่ยงแม่ขนาด ต.ทากาส อ.แม่ทา จ.ลำพูน	/		มหาวิทยาลัยพายัพ 50,000	1 ปี
2550	โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาเอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์กลุ่มเครือข่ายหัตถกรรมจากเส้นใยพืชจังหวัดพะเยา	/		สกอ. 150,000	1 ปี
2551	โครงการวิจัยและพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว : กรณีศึกษา บ้านไร่ป่าคา ต.ท่าคุ้ม อ.ป่าซาง จ.ลำพูน		/	สกอ. 200,000	1 ปี
2553	โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตผลิตภัณฑ์จากใยกล้วยสู่วิสาหกิจจังหวัดจันทบุรี	/		วช. 280,000	1 ปี
2553	การจัดการรายจ่ายและเพิ่มรายได้เชิงบูรณาการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ต.ท่าคุ้ม อ.ป่าซาง จ.ลำพูน		/	วช. 682,800	1 ปี

การแต่งตั้งและเอกสารคำสอน

ชื่อหนังสือ	ใช้ในรายวิชา	ช่วงเวลาที่ทำ
ความรู้เบื้องต้นทางธุรกิจ	กจ.100	2554
การบริหารโครงการธุรกิจ	กจ.414	2552
การจัดการเชิงกลยุทธ์	กจ.409	2552
การวางแผนกลยุทธ์		2554

- ประสบการณ์ด้านการสอน

สอนทางด้านการจัดการตั้งแต่ พ.ศ. 2531 ถึง ปัจจุบัน รวม 23 ปี

- ประสบการณ์ด้านที่ปรึกษา

1. คณะกรรมการคัดสรรสุดยอด หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์อำเภอสีทราย จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2547
2. วิทยากรที่ปรึกษาโครงการพัฒนาผู้ประกอบการรุ่นใหม่(NEC)
3. คณะกรรมการวางแผนจัดตั้งสถาบันวิจัยดาราศาสตร์(องค์การมหาชน)